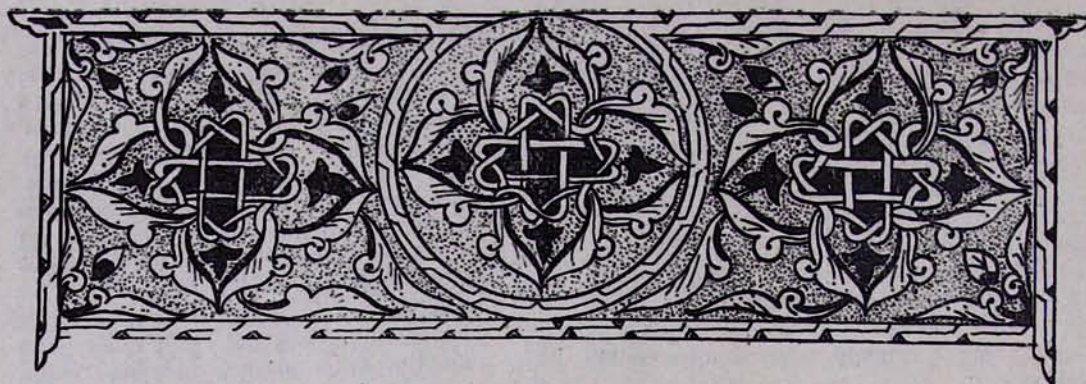

ԵՂԻՇԵ ՉԱՐԵՆՑ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՀԻՇԱՏԱԿԻՆ*

Ա

Հայրենի երգն ես դու մեր՝
Վերադարձած հայրենիք:—
Դեմքիդ տանջանքն է դրել
Անագորույն մի կնիք:—
Եվ հանճարի հեռակա
Հուրն է հանգչում ճակատիդ,
Ինչպես մարող ճառագայթ
Արարատի գագաթին:—

Բ

Հայրենի երգն ես դու մեր
Հալածական, ինչպես ամպ,
Որ քամիներն են ցրել
Եվ տարիներն ապստամբ:—
Ժողովրդի հանճարեղ
Սրտով երկնած ձայն ու ջունջ,
Որ բարբառել ես դարեր
Օտարության մշուշում:

Գ

Առանձին ձայնն է ինչպես
Դառնում հնչյուն հայրենի —

Դաշնության մեջ լոկ հնչեղ
Հայրենական ձայների,—
Այդպես մեր հին դաշնության
Ով մարգարե տարագիր,—
Դու գտանում ես ահա
Ե՛վ ժողովուրդ, և՛ երկիր:

Դ

Հայրենի երգ մեր վսեմ,
Հալարամյա՝ մեր հանճար,—
Լոկ ժողովո՛ւրդն է հյուսել
Քո դաշնությունը պայծառ,—
Քեզ ժողովո՛ւրդն է խոնարհ
Տառապանքով իր ծնել,
Իր ավյունով պահել վառ,
Իր ոգու մեջ ընդունել...

.

Ե

Դու աշխատանքն ես երգել
Եվ քրտինքը մաճկալի,—
Անջուր հանդեր ու հերկեր,
Սիրո երգեր անձկալի...
Դու պանդուխտի տարագիր
Սի՛րտն ես երգել կարոտող՝
Անհայրենիք արագիլ՝
Կապված հուշի նարոտով:—

* Կոմիտաս Վարդապետի աճյունը Հայրենիք տեղափոխելու առիթով: Խմբագրություն:

Զ

Հնչյուններ ես հավաքել
Հենքի համար քո երգի
Դու՝ հանդերից մահաբեր
Հայրենական եզերքի.—
Եվ հայրենի հանդերի
Մրմունջներից չմարող
Հյուսել ես երգ անթերի
Սերունդների համար նոր:—

Ժ

Մեղմ՝ կարկաչում էր քո ջերմ
Երգը՝ երկրում մեր անշող —
Տանիքների վրա մեր
Եվ սրտերի դողանջող:
Կարկաչում էր նա հուշիկ,
Մինչև խորշակն այն դաժան
Հո՛ւշ դարձրեց ու փռեց
Երկիր ու երգ սրբազան...

ԺԴ

Չարհուրելի եռանդով,
Ինչպես քաղցած մի գազան —
Սրբեց կամքով մի քանդող
Երկիր ու տուն սրբազան...
Լափեց եզերքը քո հին՝
Ե՛վ ժողովուրդ, և՛ վաստակ,—
Եվ անապատ ամայի
Դարձավ երկիրն Հայաստան...

Ի

Հալածակա՛ն, որպես քո
Ո՛ղջ ժողովուրդն այն պահին —
Խելակորույս քո ոգով
Չտրվեցի՛ր դու Մահի...
Ո՛չ.—չմեռա՛ր այնժամ դու,
Այլ սարսափից խելագար՝
Երազեցիր դառնալ տուն,
Որ աշխարհում էլ չկար...

ԼԴ

Ո՛վ հայրենի մեր երգի
Հրե հանճար տառապած.
Դու չտեսա՛ր քո երկրի
Արջայույսը փառապանծ...
Իբրև աճյո՛ւն դու եկար,
Իբրև մեռա՛ծ տարագիր,—
Հին դաշնության դու վկա
Եվ առաջին քարակիր...

ՃԴ

Արդյոք կարո՞ղ էր քո սուրբ,
Բեկված հոգին երազել,
Որ դառնալու ես մի օր
Քո հայրենիքը վսեմ,
Որ պիտի շուրջդ բուրի
Սերն ու զգվանքը մեր այս
Եվ Չարենցը համբուրի
Քո շրթունքները մեռած...

ՃԵ

Կարոտով խոր իբրև վերք
Եվ երկյուղով սրբազան —
Խոնարիվել եմ ահա ես
Աճյունիդ դեմ երգաձայն,—
Սիրտն ու հոգին իմ ահա
Նույն ափսոսանքն են հորդում՝
Օ՛, իմ անդարձ ննջած հայր.
Որ չտեսար քո որդուն...

ՃԻԶ

Կարդում եմ ես քո հանգած,
Մագաղաթյա կոպերին
Եվ ճակատի վրա բարձր —
Մտերմություն մի վերին:—
Նույն մտորումն ու անհուն
Նայիրյան խոհն հարապատ,—
Նույն երազանքն անանուն՝
Հապարամյա՝ երազած:—

ՃԻԵ

Ճգնավորի դեմքով ծեղ՝
Մարտիրոսի դեմքով սուրբ,—
Օ՛, ուրվական դու վսեմ,
Թափառական մեր Հիսուս,—
Ճգնավորի ճակատով
Եվ մորմոքով վկայի՝
Նո՛ր ես հառնում ահա դու
Իբրև վկա ներկայի...

ՃԻԹ

Ո՛վ նայիրյան հանճարի
Հապարամյա դու տեսիլ,—
Որքան պրկանք ու չարիք
Դու աշխարհում կրեցիր.—
Մարտիրոսյալ հավիտյան,
Որպես անհող մարգարե —

Դու հանգրվան չգտար
Կյանքում—դարեր ու դարեր:—

ՃԼԱ

Իբրև աճյո՛ւն դու դարձար
Քո հայրենիքը ապատ,—
Իբրև մատունք մի պայծառ,
Իբրև նշխար հարապատ,—
Եվ հայրենի քո հողում,
Հին հանձարի իբրև սերմ՝
Կբարձրանա՛ նա բեղուն,
Երկրիդ ցողով ցողված ջերմ:—

ՃԽ

Թո՛ղ ամոքվի՛ վերջապես
Հապար սրով վարկած խոր —
Սիրտդ հողում մեր հրկեպ,—
Որպես գրկում սիրած մոր:—
Որպես վսե՛մ ողջակեպ՝
Հոգնած աճյունը քո թո՛ղ
Գտնի հանգի՛ստ վերջապես
Եվ հայրենի դառնա հող...

ՃԽԱ

Եվ հայրենի այդ հողից,
Չանցած գարուն մի քանի —
Կելենն ջքե՛ղ և ուղիղ
Երգի շուղե՛ր կենդանի:—
Եվ ջշունջում երգեցիկ,
Հնչեղ երգում նրանց խոր —
Կապրի հանձարը քո ջինջ՝
Անմահ երթի՛ ելած նոր...

ՃԽԲ

Կխաղաղվի՛ վերջապես
Խոնջած աճյունը քո հար —
Դարձած մոխի՛ր կենսաբեր,
Դարձած ավյո՛ւն, դարձած քար:—
Անէացա՛ծ, սրբացած
Կապրի ոգիդ հմայող՝
Դարձած ելնո՛ղ երգի ձայն —
Եվ հայրենի՛ դարձած հող...

1936 թ.

(ԵՂԻՇԵ ՉԱՐԵՆՑ, Պոեմներ, բանաստեղծություն-
ներ, Երևան, 1984 թ., էջ 610—652)

